

Lymfom

Lymfom är en av de vanligaste cancerformerna bland barn och unga med omkring femtio drabbade om året. Nästan alla blir friska.

Efter leukemi och hjärntumörer är lymfom den vanligaste formen av barncancer. Sjukdomen drabbar mest tonåringar, men en del av fallen är yngre barn.

Lymfom uppstår i celler som normalt skulle utvecklats till immunceller, antingen så kallade B-lymfocyter eller T-lymfocyter. Eftersom lymfocyter samlas i störst mängd i lymfkörtlarna är det där man brukar upptäcka sjukdomen, men sjuka celler kan finnas på många platser i kroppen, till exempel i mjälten eller benmärgen.

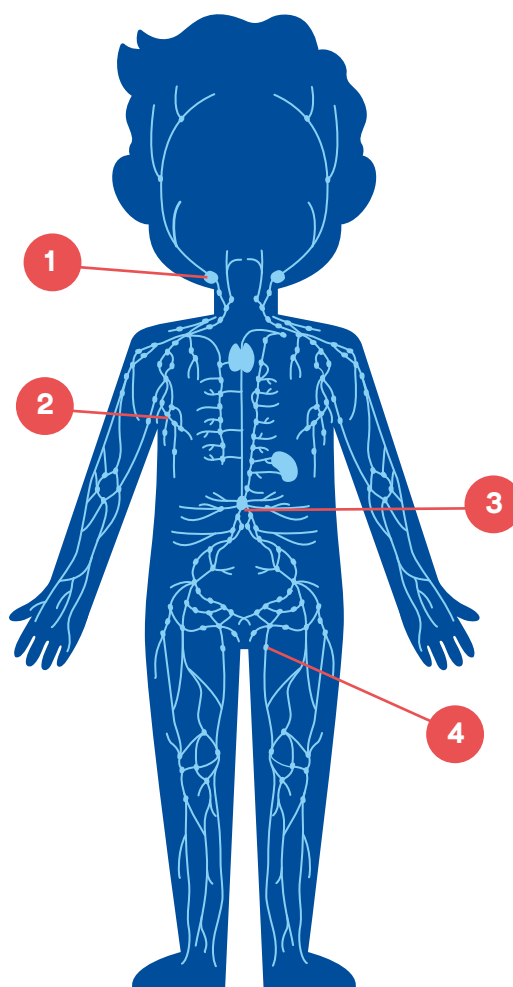
Lymfom hos barn beror inte på yttre faktorer som mat eller miljö. I de flesta fall har en genetisk förändring uppstått spontant i någon cell. Det förekommer också att barnet har fötts med genetiska varianter som ökar risken att utveckla cancer.

Symtom och diagnos

Det finns många olika sorters lymfom som skiljer sig mycket åt. Kraftigt svullna men oömma lymfkörtlar är ett vanligt symtom. Man ser också ofta viktnedgång, feber och att barnet svettas kraftigt på natten. Beroende på var i kroppen lymfomet sitter kan det också ge helt andra symtom som beror på att tumören påverkar organen intill.

Diagnosen ställs genom att prov tas från tumören och tumörcellerna undersöks molekylärbiologiskt och genetiskt. För att bedöma var i kroppen cancerceller finns gör man olika typer av bilddiagnostiska undersökningar, som datortomografi och undersökning med PET-kamera och magnetkamera. Ibland tas prover från ryggvätskan eller benmärgen. Resultaten av de undersökningarna avgör vilket stadium sjukdomen är i.

Förr brukade man skilja på Hodgkinlymfom och non-Hodgkinlymfom, men i dag är det vanligare att dela in sjukdomen i tre huvudgrupper: Hodgkinlymfom, T-cellslymfom och B-cellslymfom. Av B- och

LYMFOM. De flesta lymfom, men inte alla, uppträder där kroppens lymfkörtlar finns.

1. Halsens lymfkörtlar
2. Lymfkörtlar i armhålan
3. Lymfkörtlar vid stora kroppspulsådern (aorta)
4. Lymfkörtlar i ljumskarna

T-cellslymfom finns dessutom en mängd undergrupper.

Det finns former av sjukdomen, så kallade omogna lymfom eller lymfoblastlymfom, som i praktiken är samma sjukdom som den typ av leukemi som kallas ALL. Mängden cancerceller i benmärgen avgör om diag-

nosen är lymfom eller leukemi, och behandlingen av de två sjukdomarna är mycket likartad.

Behandling

Hodgkinlymfom och mogna B- och T-cellslymfom brukar behandlas med cytostatika i mellan tre och sex månader. Hur intensiv behandlingen är beror på vilket stadium sjukdomen är i och hur stor risken för återfall är. B-cellslymfom behandlas även med en antikropp som fäster vid cancercellernas yta. Vid lymfoblastlymfom (omogna lymfom), som behandlas som leukemi-formen ALL, tar behandlingen två år.

Kortisonbehandling är också vanligt. Kortison har flera olika effekter vid olika sjukdomar. Vid lymfom och andra typer av cancer i blodet eller lymfsystemet har medicinen en direkt effekt på cancercellerna. Det ges ofta tillsammans med andra läkemedel, bland annat cytostatika.

En liten andel av de barn som får lymfom behöver även strålbehandling.

Biverkningar och komplikationer

Biverkningarna skiljer sig åt både mellan behandlingar och mellan olika barn. Vårdpersonalen gör alltid vad den kan för att förebygga och lindra problemen. Som förälder ska man aldrig tveka att fråga om man undrar över något i behandlingen, eller vill veta om det går att få mer hjälp.

Cytostatika ger barnet nedsatt immunförsvar, men risken för att drabbas av någon allvarlig infektion av att gå i skolan och träffa kompisarna är väldigt liten. Vanliga smittsamma virus är i allmänhet inget stort problem för barn under cancerbehandling. En större utmaning är infektioner av bakterier som man naturligt bär i och på kroppen, men dem kan man inte påverka genom att undvika andra människor. Andra vanliga biverkningar av cytostatika är trötthet, påverkade slemhinnor och att håret tillfälligt faller av.

Kortison har många effekter på kroppen. Kroppen blir svullen och barnet kan få problem med slemhinnor och hud. Humörsvängningar, rastlöshet, sömnproblem och ökad aptit är andra vanliga biverkningar.

Biverkningarna brukar försvinna när behandlingen är över, men många cancerbehandlingar kan även ge komplikationer senare i livet. Efter lymfombehandling förekommer bland annat trötthet och svårigheter att gå ner i vikt efter viktuppgång. Man ska alltid söka hjälp vid behov. Stöd och behandlingar finns att få för de problem som kan uppstå, och barnet kallas till fortsatta uppföljningar och kontroller.

Prognos

Nästan alla barn som får lymfom blir friska. Omkring 10 procent drabbas av återfall, men de flesta av dem blir friska efter ytterligare behandling.